

Bach bewerkt voor saxofoon

Naast zijn werk met het Calefax Rietkwintet houdt saxofonist Raaf Hekkema zich bezig met soloprojecten. Na het verschijnen van zijn twee Bach-albums *Partitas for Saxophone* (2014) en *Bach: Suites* (2018) zeiden kenners van dat repertoire: 'Leuk, maar nu de sonates nog.' Tijdens de pandemie vond Hekkema de tijd en de rust om een klus te klaren die onmogelijk leek.

Waren alle stukken op uw nieuwe album 'J.S. Bach: Solo' zo lastig als de sonates?

'Gelukkig niet! De Partita voor fluitsolo is naar ieder instrument om te zetten, die hoefde ik alleen in een voor mij geschikte toonsoort te zetten. De Chromatische Fantasie, een jeugdwerk, is ook overwegend eenstemmig. In zijn jonge jaren kwam Bach graag virtuoos voor de dag. Hij componeerde deze fantasie om veel snelle noten achter elkaar te kunnen spelen.'

Hoe hebt u de sonates aangepakt?

'Ik begon met het bewerken van enkele losse delen. Die hergroepeerde ik en transposeerde ik naar een passende toonsoort. Zo ontstond een nieuwe zedelijke sonate. Ik moest wel wat

Saxofonist Raaf Hekkema.

dingen aanpassen. Op een viool kun je meerdere tonen tegelijk spelen en dat kan op een saxofoon niet, tenzij je kunstgrepen toepast zoals zingen en spelen tegelijk.'

Het omzetten van klaviermuziek naar saxofoon moet het nodige denkwerk hebben gekost.

'Daarvoor heb ik verschillende versies die Bach maakte van zijn eigen werken bestudeerd. Van de Vijfde Cellosuite bestaat bijvoorbeeld een klavierversie, die is gepubliceerd als onderdeel van het Lautenwerk. Als je die twee versies met

elkaar vergelijkt, zie je hoe Bach zijn eigen werk vertaalde. Dat inzicht heeft mij erg geholpen bij het terugvertalen. Bach was een geniale muzikale puzzelaar.'

Een puzzelaar? Zou je met een artificial intelligence-programma zulke muziek kunnen maken?

'Ik vind het leuk om muziek te demystificeren. Onze reactie op muziek is deels cultureel geprogrammeerd. Het is mogelijk om onze emoties muzikaal te sturen en ik kan me dus best voorstellen dat Artificial Intelligence daartoe in staat zal zijn.'

'Bach was een geniale muzikale puzzelaar.'

Wanneer is uw liefde voor klassieke muziek begonnen?

'Mijn vader was jazzmusicus, mijn moeder nam me vaak mee naar popfestivals en -podia. Als klein jongetje zat ik avondenlang in Paradiso vlak voor de luidsprekers naar obscure bands te luisteren. Op de middelbare school kwam ik in aanraking met klassieke muziek. Het Barlaeus Gymnasium, waar Calefax is begonnen, heeft een gedegen klassieke muziekcultuur met een goed schoolorkest. Het was voor mij een openbaring dat je muziek kon noteren. Ik kom uit een nogal rommelig huishouden en we verhuisden vaak. Het idee dat je iets niet-tastbaars kon vastleggen, zonder dat het kapotging, door de hond werd opgegeten, of kwijt raakte, heeft me uiteindelijk gewonnen voor de klassieke muziek.'

Waarom koos u voor de saxofoon?

'Ik begon pas op mijn dertiende met spelen, achteraf vreemd met een vader die beroepsmu-

zikanant was. Zo'n glimmend instrument met al die knopjes vond ik er wel sexy uitzien. Pas later kwam ik erachter dat de saxofoon niet echt bij het soort muziek hoorde waar ik uiteindelijk de meeste affiniteit mee heb gekregen. Ik moet nog vaak uitleggen aan mensen dat ik geen jazzmusicus ben. Het instrument is weliswaar gemaakt om klassieke muziek te spelen, maar heeft de slag gemist naar het symfonieorkest. In de jazz werd het juist heel populair.'

Hoe ontstond uw fascinatie voor Bach?

'Toen ik op het conservatorium kwam, beleefde ik weinig genoeg aan het dagelijks spelen van toonladders en etudes. Vanaf het moment dat ik de muziek van Bach als oefenmateriaal ging gebruiken, kon ik ineens urenlang doorgaan.'

Wat zou Bach van uw project gevonden hebben?

'Ik denk dat Bach nooit verwacht kan hebben dat zijn muziek nog zo lang zo invloedrijk en belangrijk zou zijn. Hij was iemand met eergevoel, maar was tegelijk heel bescheiden. Hij zou zich vast verwonderd hebben over de vele uitvoeringen van zijn werk en over de bevologenheid waarmee zo veel mensen zich nog altijd met zijn muziek bezighouden.' ■

>> Raafhekkema.com

J.S. Bach: Solo.
RAAF HEKKEMA.
CHALLENGE RECORDS